

Innledning

Dette er annet halvbind i vår sekstende årgang. Innholdet begynner med å følge opp forrige halvbinds hovedtema, sosiologiens klassikere og deres rolle idag. Var det ikke Helge Krog – selv en halvt glemt klassiker i sitt fag, dramatikken – som sa at 'en vitenskapelig sannhet blir sjelden eldre enn en ærverdig papegøye'. Spisst sagt, men det er iallfall sant at klassikerstatus ikke er noe man vinner en gang for alle. Mange wannabe klassikere lider dessuten den skjebne 'å bli satt på vent' en romslig periode etter at de takker av. Dette viser seg gjennom unntakene, slik som at Deleuze som døde i 1995 fortsatt blir publisert, for ikke å snakke om Foucault. Men kanskje vil også disse måtte se 'på vent'-perioder i framtida. 'Klassiker' betegner et felt man kan gå inn og ut av opptil flere ganger. I litteraturens felt diskuterer man f.eks. å revidere hvem som skal få være Norges 'fire store'.

Sosiologiens klassikerfelt skiller seg antakelig ut ved en noe større grad av stabilitet. En del skikkelser fra det moderne gjennombrudd har trass i omstridt stilling blitt stående, og yngre pretendenter gjør dem bare langsomt rangen stridig. *Hviid Jacobsens* særdeles grundige og bredt beleste diskusjon følger opp Åkvik Nilsens fra SÅ 2003.1, men utvider i høy grad perspektivet, fører det blant annet fram i tid, fra Weber, Durkheim, Marx og Simmel, til ISAs 'top ten of the 20th century' fra 1998: Weber x 2, Wright Mills, Merton, Berger & Luckmann, Bourdieu, Elias, Habermas, Parsons og Goffman. Det

følger en lang drøfting av om denne dominansen for nye eller eldre klassikere er betenkelig eller ikke. Det hele munner ut i 14 'fruktbarhetsfunksjoner' for klassiske verker, lånt fra den italienske Oulipo-forfatteren Italo Calvino, og på dette grunnlag en balansert konklusjon. Den begynner nesten som Clemenceaus: 'tenk alltid på dem' – men fortsetter, 'men aldri på bare en om gangen og alltid som kilde til *ny* innsikt'.

Mjøsets artikkel begynte som en kritisk konsulentuttalelse til Åkvik Nilsens nevnte artikkel, her i sterkt utvidet og omarbeidet form. Et eksempel på at vår nye praksis med åpen refereeing (se under) fungerer. *Mjøset* skiller mellom tre former for positivismekritikk, med tilhørende holdninger til klassikere, den sosialfilosofiske, den dekonstruksjonistiske og den interaksjonistiske. Den andre behandles nokså kort, og *Mjøset* argumenterer like sterkt for den tredje som mot den første. Det morer oss å se ham rubrisere Jeffrey Alexander som wannabe, med en "egen pompøs stil" og egenerklæringer om karisma-innehav. *Mjøsets* egen tilslutning til middle-range interaksjonisme synes lovende, men vi ser fram til mer utpenslete eksempler enn korte referanser til Rokkan og Esping Andersen.

Veidens artikkel var i utgangspunktet en doktorforelesning om stat og korporatisme. Etter en innledende diskusjon av klassiske begreper, tar det hele av i en utlegning særlig av østerisk praksis før, under og etter fascismen. Det vil nok overraske noen at han begrunner at nazi-styret *ikke* kan kalles korporativt. Men deretter er det neo-korporativismen som gjelder, som mulighet – eller umulighet. For kan man egentlig bruke staten til å "unngå konflikter ... (og) forhindre dualistiske løsninger på arbeidsmarkedet"? Og helt til slutt: "Veien går bort fra idéhistorien, inn i den historisk orienterte" – og vi legger til det opplagte, den komparative - "sosiologien".

Så følger et intervju med en norsk 'nesten-klassiker', statsviterprofessor og politisk sosiolog Ulf *Torgersen*, kjent for sin profesjons-sosiologi og arbeider bl.a. innen partistruktur og religionssosiologi.

Her er hovedsaken et tilbakeblikk på hans bidrag om 'Det norske politiske systemet' i to utgaver av antologien *Det norske samfunn*, og om dette systemets seinere endringer. Vi framhever i tittelen det kanskje noe uventede faktum at en forsker som også har vært aktiv i den sosialdemokratiske "djupålen" – hans eget uttrykk, jfr. artikkelen – mener Gerhardsenregimet ikke var så interessert i velferd, men i "å skaffe folk billige varer", ikke ulikt hva FrP prøver i dag, kjempe for billige varer, bare andre enn før (alkohol, bensin istf. boliger). Et annet hovedpunkt er tanken om at "i en flat pyramide øker ugjennomtrengeligheten", altså at den norske egalismen kan skjule ganske ubønhørlige skiller. Vi fikk dessverre ikke spurt ham om hvordan han som boligmarkedsforsker og sentral pådriver for frislepp av boligmarkedet kan forene det med det faktum at norske boliger etter dette meget langt fra er billige lenger.

Galaasens artikkel har utgangspunkt i en kursoppgave, her sterkt bearbeidet. Det dreier seg kort sagt om en neglisjert side ved norsk sjekkekultur, her representert ved annonsetekstene i DNTs blad *Fjell og vidde*. Kanskje er det tradisjoner fra 'nikkersadelen' som drypper langsomt ned i middelklassene. I alle fall, norsk sjekkeforum for 'pene mennesker', det er snarere fjellheimen eller drømmen om den enn urbane diskotek e.l. 'opplagte' sjekkesteder. Sammenlignet med USA legger vi større vekt på familieverdier og friluftsliv. Men også forestillingene om kjønn virker spesielle," nytt kjønn ... intet kjønn ... eller tradisjonelt etterslep". Eller med hans egne ord til oppsummering: "Den kulturelle realitetens dobbelhet av frisetting og etterslep driver endringer fram, samtidig som de holdes tilbake".

Nest sist står *Otnes* som har ført i pennen en nærmest redaksjonell kommentar i forbindelse med SÅs overgang til å praktisere en åpen referee- eller fagkonsulentordning (jfr. om Mjøset over, pluss Hviid Jacobesens første fotnote). Mange av poengene er hentet fra *Frölichs* avsluttende artikkel, en særdeles vel belest og prinsipiell drøfting av refereeordningen og dens farer for misbruk og misvisning av forskjellige slag. Artikkelen som bygger på opplysninger om forskning

uansett emne finner dekning for mer enn å antyde at referee-praksis ikke sjelden nærmer seg *sensur*, og i realiteten på utenomfaglig grunnlag, ytterst betenkelig ut fra tanken om vitenskapenes autonomi: Avvisningsrater blir prestisjemål, noen særlig prioriterte emner slipper helt unna (militærforskning f.eks.), konsulenter tar ofte feil eller leser overflatisk, f.eks. slik at rent fusk ikke oppdages eller oppdages for seint, konsulentbruken fører til konformitetspress og hindrer innovasjon, yngre konsulenter er systematisk strengere enn eldre (kanskje fordi yngre kohorter har flere konkurrenter?), osv. Ja, det hender til og med at konsulenter bevisst eller ubevisst plagierer utkast de som konsulenter har avvist. Avslagsrater og impact factor-skorer kan manipuleres. Man minnes nesten på Peter Blaus klassiske *Dynamics of bureaucracy*, hvor funksjonærer som ble vurdert etter nyinnført produksjonsstatistikk nokså snart fant muligheter til å 'fikse' på egen skorer. Og er ikke forskningsredaktører og konsulentene deres også byråkrater?

I SÅ er vi nok anelsen mindre pessimistiske enn Frölich. Konsulentordningen har nok av ulemper – flere av dem alvorlige, slik som at de trekker faglig diskusjon ut av den bredere fagoffentlighet. Men den har fordeler også: En god konsulent kan øke den faglige kvaliteten på det publiserte. I beste fall virker det nesten som sensor til eksamen: Han eller hun er ikke ute etter å avsløre uvitenhet og stryke flest mulig – selv om angsten foran eksamen får mange til å frykte nettopp det – men etter å glede seg over den gode prestasjon, og for konsulentens vedkommende, få sjansen til å bedre den ytterligere. Men akk, for noen, forhåpentlig få, oppstår da problemet hvordan de som konsulent skal oppnå egen faglig kredit for sine ofte anonyme råd.

Nok et argument for vår ordning med åpne fagkonsulenter.

Redaksjonen